נה: הוציאו לו פרק חמישי יומא

(א) אשלש עשרה שופרות היו במקדש והיה כתוב עליהן תקלין חדתין ותקלין עתיקין וקינין וגוזלי עולה ועצים ולבונה וזהב לכפורת וששה לנדבה תקלין חדתין אלו שקלים של כל שנה ושנה תקלין עתיקין מי שלא שקל אשתקד ישקול לשנה הבאה קינין הן תורין גוזלי עולה הן בני יונה וכולן עולות דברי ר' יהודה כי אתא רב דימי אמר אמרי במערבא גזירה משום חטאת שמתו בעליה ומי חיישינן והתנן (ב) בהשולח חטאתו ממדינת הים מקריבין אותה בחזקת שהוא קיים אלא משום חטאת שמתו בעליה ודאי (ג) ונברור ארבעה זוזי ונשדי במיא והנך נישתרו רבי יהודה (ד) לית ליה ברירה מנא לן אילימא מהא דתנן (ה) הלוקח יין מבין הכותיים ערב שבת עם חשכה עומד ואומר שני לוגין שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה עשרה

לית ליה כתיבה דתנן רבי יהודה אומר לא היה שם אלא כן אחד בלבד תרי מאי טעמא לא משום דמחלפי ונעביד תרי וליכתוב עלייהו הי דפר והי דשעיר אלא לרבי יהודה לית ליה כתיבה מיתיבי

רש"י

לית ליה כתיבה. אין סומכין על כך דזמנין דלאו אדעתיה לעיוני בכתבא: **משום דמחלפי.** אי עביד תרי מניח מזרק השעיר על זה ושל פר על זה וכשבא לקחת את דם הפר פעמים שנתחלף לו ונוטל את של שעיר הלכך כי ליכא אלא חד לא מנח האי עד דשקיל האי ונמצאו העבודות כסדרן של שעיר אחר פר בפנים ושל פר אחריה בהיכל ואחר כך של שעיר: **תקלין חדתין.** על האחד תקלין עתיקין על השני קינין על השלישי גוזלי עולה על הרביעי עצים על החמישי לבונה על הששי זהב לכפורת על השביעי וששה היה כתוב עליהן נדבה: **תקלין חדתין אלו שקלים של כל שנה ושנה.** מי שעליו להביא שקלי שנה זו שלא הביאן באדר מביאן כל שעה שירצה ונותנם בשופר של תקלין חדתין והגזברים נותנים אותן בלשכה ותורמין מהם שלש הקופות בפרוס הפסח ובפרוס העצרת ובפרוס החג (א): **ישקול לשנה הבאה.** ונותנן לשופר של תקלין עתיקין והגזברין נותנים אותן לשירי לשכה של אשתקד שמהן בונים חומת העיר ומגדלותיה כדתנן בשקלים (פ"ד משנה ג): **קינין הן תורין.** ממעות שבו אין לוקחין אלא תורין: **כולן עולות.** ר' יהודה לטעמיה דאמר לא היו שופרות לקיני חובה. ועצים ולבונה וזהב לכפורת מפרש במס' שקלים (פ"ו מ"ו) המתנדב עצים נותן מעות לאותו שופר ולא יפחות משני גזירין והמתנדב לבונה מביא מעות ונותן לתוך שופר לבונה ולוקחים מהן לבונה ומקטירין אותן נדבה על המזבח החיצון זהב לכפורת המתנדב זהב נותן מעות לתוך שופר ולוקחין מהן זהב לכלי שרת והן המזרקות הקרויין כפורי זהב בעזרא (א) ודברי הימים (א כח): **וששה לנדבה.** לקיץ המזבח לתת לתוכן מעות שלוקחין מכל הרועות של מותר אשמות וחטאות שנינו בהן ירעה וימכר ויפלו דמיו לנדבה ובפרק כתרא דמנחות (דף קז:) ששה שופרות כנגד ששה בתי אבות שבכל משמר ומשמר וכל אחד ואחד מכיר את של יומו ואם היה מזבח בטל ביומו שאין איש מביא קרבנות לוקחין בני בית אב מעות שופר שלהן ולוקחין מהן עולות והוא קיץ המזבח. שמע מינה מיהת דר' יהודה אית ליה כתיבה דקתני והיה כתוב עליהן: **גזירה משום חטאת שמתו בעליה.** שמא מת אחד מן הבעלים שנתנו מעות בשופר וכיון דיש בהן חטאות הוה להו מעות חטאת שמתו בעליה והן הולכות ליס המלח ונמצאו מעורבות עם הכשרות ופוסלות אותן והיינו מפני התערובות: **שמתו בעליה ודאי.** שאנו יודעין בו שמת משנתן מעות לשופר ועדיין לא קרבן (ו): **ונברור ארבע זוזי.** דמי החטאת. וזוזי פשיטי קאמר זוזי מדינה שיש ח' מהן בזוז צורי והן דמי פרידה אחת דתנן עמדו קינין בו ביום ברבעתים (כריתות ח.) והרובע הוא חצי דינר צורי שהוא ארבעה זוזי מדינה: **לית ליה ברירה.** לא סמכינן אברירה למשרי איסורא: **הלוקח יין מבין הכותיים.** קודם שגזרו עליהם ואין לו כלים להפריש לתוכן תרומות ומעשרות: **הרי הן תרומה.** בתוכו: ומיחל

תוספות

קינין הן תורין. המתנדב תורין מביא ונותן בשופר שכתוב עליו קינין והמתנדב בני יונה נותן מעות לתוך שופר שכתוב בו גוזלי עולה: **והתנן** השולח חטאתו ממדינת הים מקריבין אותה בחזקת שהוא קיים. תימה לי והאמר התם בפרק כל הגט (גיטין דף כח.) בגמ' לא שנו אלא שלא הגיע לגבורות אבל הגיע לגבורות לא ואם כן נימא דמשום דילמא איכא זב וזבה ומצורע ומטמא מקדש ושמיעת קול וביטוי שפתים שהגיעו לגבורות דחיישינן בהו שמא ימות אחד מהם וי"ל דליתו סברא ליחוש כולי האי דלא שכיחא הוא אי נמי יש לומר דהא דקאמר התם אבל הגיע לגבורות לא ה"מ במביא גט משום חומר דאשת איש אבל בשולח חטאתו אין חילוק בין הגיע ללא הגיע ותדע דאמתני' דהמביא גט קאמר לה התם ולא אמתניתין דהשולח חטאתו: **אלא** בחטאת שמתו בעליה ודאי. תימה מאי טעמא הדר ביה לימא לעולם טעמא דילמא ימות אחד מהן והא דתנן מקריבין אותן בחזקת שהוא קיים הא אמר התם שמא מת לא חיישינן שמא ימות חיישינן דהא חזינן דחייש רבי יהודה לבקיעת הנוד *וי"ל כיון דשמא מת לא חיישינן אם כן נעביד שופרות לקיני חובה וכל שעתא ושעתא לישתרי לאקרובי כיון דשמא מת לא חיישינן ולא דמי להיא דפרק כל הגט (גם זה שם) דהרי זה גיטך קודם למיתתי אסורה לאכול בתרומה מיד משום שמא ימות דהתם כי אמרינן שמא ימות בזאת השעה אסורה לאכול שהרי אמר שעה אחת קודם למיתתי אבל הכא לא הויא חטאת שמתו בעליה אלא לאחר מיתה מיד ממש ואם כן אפילו כי אמר כל שעתא שמא ימות בזו השעה השתא מיהא לא שכיב ושרי לאקרובי': **ונברור** ד' זוזי. פירש רש"י משום דאמר פרק קמא דכריתות (דף ח.) ועמדו קינין בו ביום ברבעתים וד' זוזי הם דמי החטאת משמע מתוך פי' דבעי למימר דשני הפרדים עמדו ברובע שלם שזהו דינר צורי שהם ח' זוזי מדינה נמצא החטאת בד' זוזי ובספ"ב דכריתות (דף י:) אינו משמע כן דקאמר מדחס רחמנא עליה בדלות חד משיתסר בעשירות דבעשירות מייתי כשבה או שעירה בסלע ובדלות ברבעתים בדלי דלות נמי מייתי חד מי"ו דדלות אלמא רבעתים רובע דינר קאמר דהיינו חד מי"ו בסלע והא דנקט הכא ד' זוזי לאו דוקא קאמר אלא אורחיה דגמרא הוא למימר הכי וכי האי גוונא איכא בערכין בפרק המקדיש שדהו (דף כט.) גבי ההוא גברא דאחרמינהו לניכסיה אתא לקמיה דרב יהודה אמר ליה זיל שקול ארבע זוזי אחיל עלייהו ושדי בנהרא וכן בפרק כל הצלמים (ע"ז דף מט:) ההוא גברא דאיערב ליה חביתא דחמרא דאיסורא בחמריה אתא לקמיה דרב חסדא אמר ליה זיל שקול ד' זוזי ושדי בנהרא: **הלוקח** יין מבין הכותיים. דתניא גרסינן ולא גרסינן דתנן שאינה משנה בשום מקום ובמסכת דמאי פ"ז (משנה ד) יש משנה אחת שלא נשנו בה אלא דברי רבי מאיר סתמא ואע"ג דרבי מאיר גזר על יינן בפרק קמא דחולין (דף ו.) הכא קודם גזירה איירי ור' יוסי ור' שמעון אף על גב דסבירא להו במנחות פרק ר' ישמעאל (דף סו:) תורמין משל כותים על של נכרים ומשל נכרים על של כותים דכותים גרי אריות הן מכל מקום כיון דפורשין מע"ז יותר מנכרים ומחזיקין בתורה שבכתב גם את אלהיהם אינם עובדים כמו שהיו עושין בבית ראשון משום הכי כשגזרו על סתם יינן של נכרים לא גזרו על של כותיים אף על פי שגזרו על פיתן כמו לר"מ קודם שגזר עליהם שהיה יינן מותר ופיתן אסור אי נמי הכא מיירי במטהר יינו ודוקא נקט מבין הכותים אבל מבין עם הארץ דין אחר יש לו כדקתני במס' דמאי בסיפא דבדמאי לא קתני שני לוגין שאני עתיד להפריש לפי שעמי הארץ לא נחשדו על התרומה כדאיתא בשלהי מסכת סוטה (דף מח.) אף על גב דאמר בפרק שלשה שאכלו (ברכות דף מז:) הני כותאי עשורי מעשרי דבמאי דכתב באורייתא מוזהר זהירי הני מילי כשהם בעצמם אוכלין אבל כשמוכרין לאחרים לא חיישי על לפני עור לא תתן מכשול ואף על פי שאינן חשודים על הגזל עמי הארץ נמי לא חשידי על הגזל ואפילו הכי חשידי על המעשרות דלא חשיב להו גזל לפי שהוא ממון שאין לו תובעין ועוד כל כמה דלא הופרש לא חשיב להו גזל ועוד סומכים הכותים אהא דדרשינן פרק השוכר את הפועלים (ב"מ דף פח:) ואכלת ולא מוכר ועוד יש חילוק אחר בין דמאי לודאי דבדמאי קתני שאני עתיד להפריש למחר ובודאי לא קתני למחר לפי שבערב שבת איירי כמו שפירש רש"י וכמו שמוכחת הרישא במסכתא דמאי ובשבת לא מצי להפריש ואע"ג דדמאי נמי אין מפרישין אותו בשבת אלא בספק חשיכה כדתנן פרק במה מדליקין (שבת דף לד.) ובמסכת דמאי (פ"א משנה ד) נמי תנן כי האי גוונא ומייתינן לה פרק במה מדליקין (שבת דף לג.) הדמאי מפריש אותו ערום ובין השמשות אבל בשבת לא ה"מ היכא דלא קרא שם מבעוד יום אבל ודאי אפילו קרא לו שם מערב שבת אסור להפרישו בשבת

עין משפט נר מצוה

סה א מיי' פ"ג מהל' שקלים הלכה ג:

סו ב מיי' פ"ד מהלכות פסולי מוקדשין הלכה יד:

◆

רבינו חננאל

ואקשינן וניכתוב עלייהו האי דחובה והאי דנדבה. ופרקינן לר' יהודה לית ליה כתיבה בכלים שבמקדש. ודייקינן ממתניתין דקתני לא היה שם אלא כן אחד כדי שיהא נוטל אחד ומניח אחד, אבל אינו עושה שניהם שמא יתחלפו לו. ואמרינן ויכתוב מזרק באחד פר ובאחד שעיר. אלא ש"מ דלית ליה לר' יהודה כתיבה. איני דלית ליה, והתנן בשקלים פ"ו שלש עשר שופרות. פירוש אילו השופרות תיבות הן שמניחין בהן מעות. ושלשה עשר היו במקדש והיה כתוב עליהן תקלין חדתין כו' עד דברי ר' יהודה, הא אית ליה כתיבה. ופרקינן לאו משום דחייש ר' יהודה לתערובת חובה בנדבה, דלא חייש משום תערובת בחטאת, [אלא] גזירה שמא מתו בעליה, דכתיבה כי האי גוונא לא מהניא ולא מידי. ואקשינן ומי גזרינן כי האי גוונא והתנן במס' גיטין פ"ג השולח חטאתו ממדינת הים מקריבין אותה בחזקת שהוא קיים. הנה לא חיישינן. ופרקינן משום תערובת חטאת דודאי מתו בעליה. ואקשינן ולישקול ד' זוזי מן השופר וישליכם בנהר ויאמר אילו הן המעות שמתו בעליהן והשאר יקרבו. ודחינן ר' יהודה לית ליה ברירה, כלומר, מי יברר לנו שאותן ד' זוזי שלקח והשליכם בנהר שהן בעצמן היו לאותו האיש המת, שמא אותן שהשליך מעות של אחרים היו ומעות של המת בשופר נשארו. ואמרינן מנא לן דלית ליה לר' יהודה ברירה. אילימא מדתנן הלוקח יין מן הכותים אומר שני לוגין וכו' כבר פירשנוהו בכמה מקומות

◆

תום' ישנים

קינין הן תורין. שהמתנדב בני יונה והביא תורין לא יצא ידי חובתו או איפכא והלכך אע"פ שכולן נדבה ועולות צריך כתיבה לרבי יהודה: וגוזלי עולה הן בני יונה. רבנן פליגי על ר' יהודה בשקלים (דף ט.) ואמרי דקינין הם חובה אחד לעולה ואחד לחטאת וגוזלי עולה הן כולן עולות נדבה ולדידהו אתי שפיר למה הן כותבין כאן קינין וכאן גוזלי עולה דקינין משמע ליה אחד לעולה ואחד לחטאת אבל לר' יהודה דלית ליה כולן עולות תימה למה לא היו כותבין כאן תורי עולה כמו כאן גוזלי עולה. ריב"א. וגם נ"ע למה לא היו שופרות לקיני נדבה של תורים כמו לגוזלי בני יונה כיון שמתנדב מין זה והביא זה לא יצא כדאמרינן בפרק קמא דחולין. ה"ר אלחנן: וזהב לכפורת. פירש"י כמו כפורי זהב שלשים וריב"א ג' (גרס לכפורת והיינו) ריקוע פחים לפני בית קדשי הקדשים ולכפורת היינו לבית הכפורת כמו אחורי בית הכפורת ויאומר רבי דהכי משמע בהדיא בירושלמי ובמסכת [illegible]

ונברור ארבע זוזי ונשדי במיא. [illegible]

מסורת הש"ס

א) שקלים פ"ו מ"ה, ב) גיטין כח., ג) [עיין תוספות סוטה יח. ד"ה חזר וכו' ותוס' תמורה ג. ד"ה ואידך], ד) [ב"ב סו:], ה) גיטין כה. כח. ב"ק סט: [דמאי פ"ז מ"ד] סוכה כג: עירובין לז: מעילה כב. חולין יד. תוספ' דמאי [פ"ח ה"ה], ו) בס"א: קרבו.

◆

גליון הש"ס

תוס' ד"ה אלא בחטאת וכו' וי"ל כיון דשמא מת לא חיישינן. עיין קדושין דף סה ע"ב תוס' ד"ה כפירוש אמר:

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה תקלין כו' ובפרוס החג ומי שלא שקל אשתקד ישקול לשנה הבאה כצ"ל והד"א:

◆

מוסף רש"י

מקריבין אותה בחזקת שהוא קיים. ולא חיישינן שמא מתו בעליה ולמיתה אזלה (גיטין כח.). **הלוקח** יין מבין הכותים. בערב שבת בין השמשות כדתניא בתוספתא (דמאי פ"ז) וקדש עליו היום ואין לו מה לשתות בשבת ואין לו פנאי להפריש (ב"ק סט:) או אין עמו כלים טהורים להפריש לתוכן תרומה ומעשר (סוכה כג:) וכותים גירי אמת חשיב להו ואין אינן נפקעת מקדשותם על ידיהם והם חשודים על המעשרות ועל התרומה, ולא כעמי הארץ שרובן מעשרין וכולן מפרישין תרומה, אבל כותים חשודים על הכל והלוקח מהם צריך לעשר ודאי (גיטין כה.) ולאשמועינן הכא דכותים חשידי אתרומה כדקתני שני לוגין שאני עתיד להפריש כו' (חולין יד.). **שני לוגין שאני עתיד להפריש.** מן המאה (עירובין לז.). **הרי הן.** בתוכו (שם) תרומה. גדולה, ואחר כך עושה מעשר שנתחייב מאה מדות, מפריש עשרה למעשר ראשון ונשתיירו תשעים מדות ומפריש מהן תשעה למעשר שני (מעילה כב.).

◆

תום' ישנים (המשך)

[illegible]

[illegible]